

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

**ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
ΤΡΙΤΗ 14 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2010
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Γεώργιος Βιζυηνός

*Το ἀμάρτημα τῆς μητρός μου
(ἀπόσπασμα)*

[...] Ἡ ἀσθενής δέν ἐκοιμᾶτο, ἀλλά δέν ἦτο καί ὅλως διόλου ἔξυπνος¹. Τά βλέφαρά της ἦσαν ἡμίκλειστα· οἱ δέ ὀφθαλμοί της, ἐφ' ὅσον διεφαίνοντο, ἐξέπεμπον παράδοξόν τινα λάμπιν διά μέσου τῶν πυκνῶν καί μελανῶν αὐτῶν βλεφαρίδων.

Ἡ μήτηρ μου ἀνεσήκωσε τό ἰσχνόν τοῦ κορασίου σῶμα μετά προσοχῆς καί ἐνῶ διά τῆς μιᾶς χειρός ὑπεστήριζε τά νῶτά του, διά τῆς ἄλλης προσέφερε τό σκεῦος εἰς τά μαραμένα του χεῖλη.

— Ἔλα, ἀγάπη μου, τῆς εἶπε. Πιέ ἀπ' αὐτό τό νερό, νά γιάνης. — Ἡ ἀσθενής δέν ἤνοιξε τούς ὀφθαλμούς, ἀλλά φαίνεται, ὅτι ἤκουσε τήν φωνήν καί ἐννόησε τάς λέξεις. Γλυκύ και συμπαθητικόν μειδίαμα διέστειλε τα χεῖλη της. Ἐπειτα ἐρρόφησεν ὀλίγας σταγόνας ἀπό τοῦ ὕδατος ἐκείνου, τό ὁποῖον ἔμελλε τῷ ὄντι² νά τήν ἰατρεύσῃ. Διότι μόλις τό ἐκατάπιε καί ἤνοιξε τούς οφθαλμούς καί προσεπάθησε ν' ἀναπνεύσῃ. Ἐλαφρός στεναγμός διέφυγε τά χεῖλη της, καί ἐπανέπεσε βαρεῖα ἐπί τῆς ὠλένης³ τῆς μητρός μου.

Τό καῦμένο μας τό Ἄννιό! ἐγλύτωσεν ἀπό τά βάσανά του!

Πολλοί εἶχον κατηγορήσει τήν μητέρα μου, ὅτι ἐνῶ αἱ ξένοι γυναῖκες ἐθρήνουν μεγαλοφώνως ἐπί τοῦ νεκροῦ τοῦ πατρός μου, ἐκείνη μόνη ἔχυνεν ἄφθονα, πλήν σιγηλά δάκρυα. Ἡ δυστυχής τό ἔκαμνεν ἐκ φόβου μήπως παρεξηγηθῇ, μήπως παραβῇ τά ὅρια τῆς εἰς τάς νέας ἀνηκούσης σεμνότητος. Διότι, καθῶς εἶπον, ἡ μήτηρ μας ἐχίρρευσε πολύ νέα.

¹ ἔξυπνος· ξυπνητός, αφυπνισμένος.

² τῷ ὄντι· πράγματι.

³ ὠλένη· το μέρος του χεριού από τον αγκώνα μέχρι το καρπό.

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

Όταν απέθανεν ἡ ἀδελφή μας, δέν ἦτο πολύ γεροντοτέρα. Ἄλλ' οὔτε ἐσκέφθη κἄν τώρα τί θά εἶπῃ ὁ κόσμος διά τούς σπαραξικαρδίους της θρήνους.

Ὅλη ἡ γειτονεία ἐσηκώθη καί ἤλθε πρὸς παρηγορίαν της. Ἀλλά τό πένθος αὐτῆς ἦτο φοβερόν, ἦτον ἀπαρηγόρητον.

— Θά χάση τόν νοῦν της — ἐψιθύριζον οἱ βλέποντες αὐτήν κεκλιμένην και θρηνοῦσαν μεταξύ τῶν τάφων τῆς ἀδελφῆς καί τοῦ πατρὸς μας.

— Θά τά ἀφήσῃ μέσ' στούς πέντε δρόμους — ἔλεγον οἱ συναντῶντες ἡμᾶς καθ' ὁδόν, ἐγκαταλελειμμένα καί ἀπεριποίητα.

Καί ἐχρειάσθη καιρός, ἐχρειάσθησαν αἱ νουθεσίαι καί ἐπιπλήξεις τῆς ἐκκλησίας, ὅπως συνέλθῃ εἰς ἑαυτήν καί ἐνθυμηθῇ τά ἐπιζῶντα τέκνα της, καί ἀναλάβῃ τά οἰκιακά της καθήκοντα.

Ἀλλά τότε παρετήρησε ποῦ μᾶς εἶχε καταντήσῃ ἡ μακρά τῆς ἀδελφῆς μας ἀσθένεια.

Ἡ χρηματική μας περιουσία κατηναλώθη εἰς ἰατρούς καί ἰατρικά. Πολλά «χράμια» καί «κηλίμια»,⁴ ἔργα τῶν ἰδίων αὐτῆς χειρῶν, τά εἶχε πωλήσῃ δι' ἀσήμαντα ποσά, ἢ τά εἶχε δώσει ὡς ἀμοιβήν εἰς τούς γόητας⁵ καί τάς μαγίσσας. Ἄλλα μᾶς τά ἔκλεψαν αὐτοί καί οἱ ὅμοιοί των, ἐπωφελοῦμενοι ἐκ τῆς ἀνεπιβλεψίας, ἥτις ἐπεκράτησεν ἐν τῷ οἴκῳ μας. Πρὸς ἐπίμετρον⁶ ἐξηντλήθησαν καί αἱ προμήθειαι τῶν ζωοτροφιῶν⁷ μας καί ἡμεῖς δέν εἶχομεν πλέον πόθεν νά ζήσωμεν.

Ἐν τούτοις αὐτό, ἀντί νά πτοήσῃ τήν μητέρα μας, τῇ ἀπέδωκεν ἀπεναντίας διπλὴν τήν δραστηριότητα, ἣν εἶχε πρὶν ἀσθενήσῃ τό Ἄννιῳ.

Ἐμετρίασεν, ἢ κυρίως εἶπεῖν, συνεκάλυψε το πένθος της· ὑπερενίκησε τήν ἀτολμίαν τῆς ἡλικίας καί τοῦ φύλου της, καί, λαβοῦσα τήν δίκηλλαν⁸ ἀνά χειρας, ἤρχισε νά «ξενοδοουλεύῃ», ὡς ἐάν δέν εἶχε γνωρίσει ποτέ τόν ἀνετον καί ἀνεξάρτητον βίον.

Ἐπί πολύν χρόνον μᾶς διέτρεφε διά τοῦ ἰδρωτός τοῦ προσώπου της. Τά ἡμερομίσθια ἦσαν μικρά καί αἱ ἀνάγκαι μας μεγάλαι, ἀλλ' ὅμως εἰς κανένα ἐξ ἡμῶν δέν ἐπέτρεψε νά τήν ἀνακουφίσῃ συνεργαζόμενος.

Σχέδια περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμῶν ἐγίνοντο καί ἐπεθεωροῦντο καθ' ἐσπέραν παρὰ τήν ἐστίαν. Ὁ μεγαλύτερός μου ἀδελφός ὄφειλε νά μάθῃ τήν τέχνην τοῦ πατρὸς μας, διά νά λάβῃ ἐν τῇ οἰκογενεῖα τόν τόπον

⁴ κηλίμι· εἶδος λεπτοῦ μάλλινου εγχώριου τάπητα ἢ στρωσιδίου.

⁵ γόης· μάγος, αγύρτης, τσαρλατάνος.

⁶ πρὸς ἐπίμετρον· επιπλέον.

⁷ ζωοτροφία (η)· τα προς το ζην χρήσιμα, τα τρόφιμα.

⁸ δίκηλλα· αξίνα.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

ἐκείνου. Ἐγὼ ἔμελλον ἢ μᾶλλον ἤθελον νά ξενιτευθῶ, καί οὔτω καθεξῆς. Ἄλλά πρό τούτου ἔπρεπε νά μάθωμεν ὅλοι τά γράμματά μας, ἔπρεπε νά ξεσχολήσωμεν.⁹ Διότι, ἔλεγεν ἡ μήτηρ μας, ἄνθρωπος ἀγράμματος, ξύλον ἀπελέκητον.

Αἱ οἰκονομικαί μας δυσχέρειαι ἐκορυφώθησαν, ὅταν ἐπῆλθεν ἀνομβρία¹⁰ εἰς τήν χώραν καί ἀνέβησαν αἱ τιμαί τῶν τροφίμων. Ἄλλ' ἡ μήτηρ, ἀντί ν' ἀπελπισθῆ περί τῆς διατροφῆς ἡμῶν αὐτῶν, ἐπηύξησε τόν ἀριθμόν μας δι' ἑνός ξένου κορασίου, τό ὅποιον μετά μακράς προσπαθείας κατώρθωσε νά υἱοθετήσῃ. [...]

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Γνώρισμα τῆς διηγηματογραφίας τοῦ Γ. Βιζυηνοῦ εἶναι ἡ ενσωμάτωση λαογραφικῶν στοιχείων στο ἀφηγηματικό του υλικό. Να αναφέρετε τρία λαογραφικά στοιχεία τοῦ κειμένου δίνοντας ἕνα παράδειγμα γιά το καθένα ἀπό αὐτά.

Μονάδες 15

B1. Ο Κώστας Μπαλάσκας αναφερόμενος στο ἔργο τοῦ Γ. Βιζυηνοῦ παρατηρεῖ: «Ἡ καθαρεύουσα τοῦ Βιζυηνοῦ ἀνοίγει το δρόμο στη δημοτική, ὄχι μόνον γιάτί οἱ ἥρωες μιλοῦν στη δημοτική, ἀλλά κυρίως γιάτί ο ἴδιος ο συγγραφέας διακατέχεται ἀπό το λαϊκό αἶσθημα». Επαληθεύεται αὐτή ἡ ἀποψη στο ἀπόσπασμα που σας δόθηκε; Να τεκμηριώσετε τήν ἀπάντησή σας.

Μονάδες 20

B2. Να εντοπίσετε μία ἀπό τίς ἀναδρομές τοῦ χρόνου στο κείμενο τοῦ Γ. Βιζυηνοῦ που σας δόθηκε καί νά σχολιάσετε τή λειτουργία τῆς.

Μονάδες 20

---

⁹ ξεσχολίζω ἢ ξεσκολίζω· παύω νά φοιτῶ στο σχολεῖο.

¹⁰ ἀνομβρία· ἐλλειψη βροχῆς, ξηρασία.

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

- Γ. «Σχέδια περί τοῦ μέλλοντος ἡμῶν ἐγίνοντο καὶ ἐπεθεωροῦντο καθ' ἑσπέραν παρά τήν ἐστίαν. Ὁ μεγαλύτερός μου ἀδελφός ὄφειλε νά μάθῃ τήν τέχνην τοῦ πατρός μας, διά νά λάβῃ ἐν τῇ οἰκογενεῖα τόν τόπον ἐκείνου. Ἐγώ ἔμελλον ἢ μᾶλλον ἤθελον νά ξενιτευθῶ, καί οὕτω καθεξῆς. Ἀλλά πρό τούτου ἔπρεπε νά μάθωμεν ὅλοι τά γράμματά μας, ἔπρεπε νά ξεσχολήσωμεν. Διότι, ἔλεγεν ἡ μήτηρ μας, ἄνθρωπος ἀγράμματος, ξύλον ἀπελέκητον.»

Να σχολιάσετε το παραπάνω χωρίο σε ένα κείμενο 100 -120 λέξεων.

Μονάδες 25

- Δ. Στα αποσπάσματα των κειμένων του Γ. Βιζυηνού και του Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου που σας δίνονται, να εντοπίσετε και να σχολιάσετε πέντε (5) ομοιότητες ως προς το περιεχόμενο.

Μονάδες 20

Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος, *Αστροφεγγιά*

[...] Ένα χρόνο αργότερα ο θάνατος μπήκε στο σπίτι. Αυτό μήτε που τότε συλλογιστεί. Το τρίτο παιδί, το γελούμενο αγοράκι, έπεσε στο κρεβάτι με τύφο. Ο πατέρας δεν έβαλε κακό με το νου του. Εκείνος δεν έβαζε ποτέ το κακό.

—Αρρώστια είναι και θα περάσει, έλεγε. Δεν έχουμε κάμει συμβόλαιο με το Θεό, να είμαστε πάντα γεροί.

Μα η μητέρα φιδοφαγώθηκε. Νύχτα μέρα καθόταν στο κρεβάτι του άρρωστου παιδιού, με το ζόρι έτρωγε μια μπουκιά, με το ζόρι κοιμόταν μια δυο ώρες. Κ' ήταν φθινόπωρο και τότε, σ' έν' άλλο σπίτι, σε μια στενόχωρη κάμαρη. Το παιδί φλεγόταν από τον πυρετό, σπάρραζε και παραμιλούσε. Το άσπρο του προσωπάκι ήταν σκαμένο, τα ματάκια του απόχτησαν ολόμαυρα στεφάνια γύρω τους. Ο γιατρός ερχόταν κάθε μέρα, έπαιρνε το τάληρό του κ' έφευγε. Κι όλο «αύριο θα ιδούμε» κι «αύριο θα ιδούμε» ψιθύριζε, ίσαμε που ήρθε η ώρα χωρίς αύριο.

Ο Άγγελος στεκόταν συλλογισμένος μπροστά στο νεκρό αδερφό και πότε κοιτούσε τα κίτρινα κεριά που γέμιζαν μαύρο καπνό το δωμάτιο, πότε στύλωνε τη ματιά του στα σταυρωμένα χεράκια, στο κέρινο προσωπάκι του νεκρού αδερφού κ' ήταν πάλι χαμένος και δε μπορούσε να καταλάβει τίποτε. Η μητέρα δερνόταν, έσκιζε τα μάγουλά της με τα νύχια της, θρηνούσε απαρηγόρητα. Ο πατέρας, ανάμεσα σε δυο τρεις άλλους άντρες, έκλαιγε σα να ήταν

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

συναχωμένος. Μια γειτόνισσα σχολίαζε το περιστατικό, πίσω από τη ράχη του Άγγελου:

— Ακούς εκεί να χάσουν το παιδί μέσ' απ' τα χέρια τους, χωρίς λόγο! Σα να μην είναι ο κόσμος γεμάτος κλινικές, μόνε τ' αφήσανε σ' αυτόν τον ξυλοσκίστη και τους το πέθανε!

— Τι να σου κάνουν, αποκρινότανε κάποια άλλη, φτωχοί άνθρωποι κι άπραγοι! Τι να σου κάνουν! Δεν το ξέρεις πως η φτώχεια κουτιαίνει τον άνθρωπο;

— Με συχωρείς, κυρία μου, ξανάλεγε η πρώτη, πολύ να με συχωρείς! μήπως κ' εμείς δεν είμαστε μεροκαματιάρες; Μα σαν αρρώστησε η Αννίκα μου, σκίσαμε τα βουνά να τη σώσουμε! Σπαράζεται η καρδιά μου ν' ακούω αυτή τη δυστυχημένη τη μάνα να δέρονεται. Τον ξέρω εγώ τον πόνο της μάνας. [...]

I. M. Παναγιωτόπουλος, *Αστροφεγγιά* (επιμ. Θ. Πυλαρινός), Εκδόσεις της σχολής I. M. Παναγιωτόπουλου [Αθήνα 2002], σσ. 32-33.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο επάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε οποιαδήποτε άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία και θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 17:00.

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 5ΗΣ ΑΠΟ 5 ΣΕΛΙΔΕΣ